A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2005. január 20.*

A C-225/02. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de lo Social nº 3 de Orense (Spanyolország), a Bírósághoz 2002. június 17-én érkezett, 2002. március 30-i határozatával terjesztett elő az előtte

Rosa García Blanco

és

az **Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),**

a **Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: CWA. Timmermans tanácselnök, R. Silva de Lapuerta, R. Schintgen (előadó), P. Kūris és G. Arestis bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: M. Múgica Arzamendi főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. szeptember 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— R. García Blanco képviseletében A. Vásquez Conde abogado,

— az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) és a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) képviseletében A. R. Trillo García és A. Llorente Alvarez, meghatalmazotti minőségben,

— a spanyol kormány képviseletében E. Braquehais Conesa, meghatalmazotti minőségben,

— a német kormány képviseletében W.-D. Plessing, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében H. Michard, I. Martínez del Peral és D. Martin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. október 28-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 12. cikk, az EK 39. cikk és a 42. cikk, valamint az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett és az 1998. június 29-i 1606/98 tanácsi rendelettel (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 308. o.) módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 45. cikkének és 48. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 A kérelmet a nemrég elhunyt R. García Blanco és az Instituto Nacional de la Seguridad Social (országos társadalombiztosítási intézet, a továbbiakban: INSS) és a Tesorería General de la Seguridad Social (társadalombiztosítási általános pénztár, a továbbiakban: TGSS) között folyó eljárás keretében nyújtották be, amely ügy a spanyol jog alapján járó öregségi nyugdíjra való jogosultság megállapítása kapcsán indult.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az 1408/71 rendelet 1. cikkének r) pontja a következőképpen határozza meg a „biztosítási idő" fogalmát:

„az a járulékfizetési időszak vagy szolgálati idő, vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi időszak, amelyet azok a jogszabályok, amelyek szerint az adott időszakot megszerezték, vagy az megszerzettnek tekintendő, biztosítási időként határoznak meg vagy ismernek el, valamint más hasonló időszak, amelyet az említett jogszabályok a biztosítási idővel egyenértékűnek tekintenek".

4 Az 1408/71 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy:

„E rendelet különös rendelkezéseire is figyelemmel az e rendelet hatálya alá tartozó olyan személyeket, akik egy tagállam területén lakóhellyel rendelkeznek, bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan kötelezettségek terhelik és ugyanolyan előnyök illetik, mint az adott tagállam állampolgárait."

5 Ugyanezen rendelet 45. cikkének (1) bekezdése a következőképpen állapítja meg a biztosítási időnek az ellátásra való jogosultság megszerzéséhez, fenntartásához vagy feléledéséhez történő összesítése elvét:

„Ha a tagállam jogszabályai az ellátásokra való jogosultság megszerzését, fenntartását vagy feléledését a 2. vagy 3. bekezdés értelmében különleges rendszernek nem számító rendszer keretében biztosítási vagy tartózkodási idő megszerzésétől teszik függővé, az adott tagállam illetékes intézménye, ha szükséges, figyelembe veszi a más tagállamok jogszabályai szerint szerzett biztosítási vagy tartózkodási időt, akár általános, akár különleges rendszer keretében szerezték azokat, akár munkavállalóként, akár önálló vállalkozóként. E tekintetben ugyanúgy veszi figyelembe ezeket az időszakokat, mintha azt az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna meg."

6 Az 1408/71 rendelet 46. cikkének (2) bekezdése előírja:

„Ha az egyik tagállam jogszabályainak az ellátásokra való jogosultságra vonatkozó feltételei csak a 45. cikk vagy a 40. cikk (3) bekezdése alkalmazását követően teljesültek, a következő szabályokat kell alkalmazni:

a) az intézmény meghatározza azt az elméleti összeget, amelyet az érintett személy igényelhetne, ha az összes olyan biztosítási, illetve tartózkodási időt, amelyet a tagállamok azon jogszabályai szerint szerzett, amelyek hatálya alá a munkavállaló vagy önálló vállalkozó tartozott, az adott tagállamban a tagállam által az ellátások megállapításának időpontjában alkalmazott jogszabályok szerint szerezte volna. Ha az ellátás összege független a megszerzett idő tartamától, ezt az összeget az e pontban említett elméleti összegnek kell tekinteni;

b) az illetékes intézmény ezt követően meghatározza az ellátás tényleges összegét az előző pontban említett elméleti összeg alapján, valamint az ezen intézmény által alkalmazott jogszabályok szerint a biztosítási esemény bekövetkezését

megelőzően szerzett biztosítási vagy tartózkodási időnek az összes érintett tagállam jogszabályai szerint a biztosítási esemény bekövetkezését megelőzően szerzett biztosítási vagy tartózkodási időhöz viszonyított arányában."

7 Ugyanezen rendelet 48. cikkének (1) bekezdése kivételt fogalmaz meg a nyugdíjra való jogosultság megállapításával kapcsolatban az egy évnél rövidebb biztosítási idő esetére, amely így hangzik:

„A 46. cikk (2) bekezdésétől függetlenül a tagállam intézménye nem köteles biztosítani az ellátást a biztosítási esemény bekövetkezésekor figyelembe vett, az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerzett időszakok vonatkozásában, ha:

— az említett időszakok hossza nem éri el az egy évet,

és

— csak ezeket az időszakokat figyelembe véve nem keletkezik jogosultság az ellátásra a fenti jogszabályok rendelkezései értelmében."

A nemzeti jog

8 A 1994. június 20-i 1/94 Real Decreto Legislativóval (*BOE* 154., 1994. június 29.) egységes szerkezetbe foglalt és a pénzügyi, közigazgatási és szociális intézkedésekről szóló, 1998. december 30-i 50/98 törvénnyel módosított általános társadalombiztosítási törvény (*BOE* 1998. december 31., a továbbiakban: általános társadalombiztosítási törvény) 161. cikke (1) bekezdésének b) pontja előírja, hogy a járulékalapú öregségi nyugdíjra való jogosultsághoz teljesíteni kell egy minimum tizenöt éves járulékfizetési időszakot, amelyből minimum kettő évnek közvetlenül az ellátásra való jogosultságot keletkeztető eseményt megelőző tizenöt éven belül kell meglennie.

9 Az általános társadalombiztosítási törvény 218. cikke előírja, hogy ha a tag munkanélküli-járadékban részesül, az Instituto Nacional de Empleo (munkanélküli-biztosítási intézmény, a továbbiakban: INEM) fizeti be különböző jogcímeken a járulékokat a társadalombiztosítás részére, a nyújtott ellátás természetének megfelelően. E rendelkezés (2) bekezdésének rendelkezése alapján:

„Az 52. életévüket betöltött munkavállalók számára juttatott munkanélküli-járadék esetén a biztosítási intézménynek az öregségi biztosítás járulékait is fizetnie kell."

10 Az általános társadalombiztosítási törvény 215. cikke (1) bekezdésének 3. pontja szerint ilyen munkanélküli-járadékban olyan munkanélküli munkavállalók részesülhetnek, akik 6 évig fizették a munkanélküli biztosítást és akik megfelelnek minden, a spanyol társadalombiztosítási rendszer alapján járó járulékalapú öregségi nyugdíjhoz szükséges feltételnek, kivéve a nyugdíjkorhatár betöltését.

11 Végül az általános társadalombiztosítási törvény 28. kiegészítő rendelkezése, amely az 50/98 törvény kihirdetését követően 1999. január 1-jén lépett hatályba, a következőképpen szól:

„E törvény 218. cikke (2) bekezdésével összhangban a biztosítási intézmény által a nyugdíjbiztosítás keretében befizetett járulékokat az öregségi nyugdíj alapösszegének és az erre alkalmazandó százalékos arány meghatározásakor figyelembe kell venni. E járulékok semmi esetre sem érvényesek és joghatályosak az e törvény 161. cikke (1) bekezdésének b) pontja által megkövetelt minimális járulékfizetési idő igazolására, amelyet az 52. életévüket betöltött [munkanélküli] személyek számára nyújtandó [munkanélküli-]járadék kérvényezésekor a 215. cikk (1) bekezdésének 3. pontja szerint igazolni kell."

Az alapeljárás és előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12 R. García Blanco, aki 1935. október 9-én született, és 2002. május 14-én hunyt el, 2000. október 18-án kérelmezte a német és a spanyol társadalombiztosítási rendszer alapján járó öregséginyugdíj-jogosultságának megállapítását, miután betöltötte a 65. életévét. Egyrészt 1966. augusztus 1-je és 1984. május 31-e között teljesített 209 hónapos (több mint 17 éves) tényleges járulékfizetési időszakot a német jog alapján, másrészt összesen 4265 járulékfizetési napot a spanyol jog alapján, amely időszakok a következőképpen oszlanak meg:

— 185 nap, amely az 1984. december 2-a és június 1-je közötti időszaknak felel meg, amely alatt az érintett járulékalapú munkanélküli-járadékot kapott, és a

felperes nevében az összes spanyol jog szerinti társadalombiztosítási járulékot, így az öregségi biztosítás járulékát is, az INEM fizette;

— 4080 nap, amelyet R. García Blanco 1989. augusztus 9-e és 2000. október 9-e között teljesített, amely alatt ő az 52. éven felülieknek járó munkanélküli-járadékot kapta, és az INEM az ő nevében kizárólag az öregségi biztosítás járulékait fizette.

13 Amint az a Bíróság előtti iratokból kitűnik, R. García Blanco édesanyja halálát követően, akivel együtt élt, 1989. december 1-jétől kezdve hozzátartozói nyugdíjban részesült.

14 R. García Blanco a német társadalombiztosítási rendszerben nyugdíjat kapott. Az INSS azonban 2001. április 27-i határozatával megtagadta, hogy öregségi nyugdíjat folyósítson neki, mivel Spanyolországban nem teljesítette a nyugdíjjogosultság megszerzéséhez szükséges minimális járulékfizetési időt. Az INSS szerint az általános társadalombiztosítási törvény 28. kiegészítő rendelkezése alapján az a 4080 napos időszak, amely alatt R. García Blanco mint különleges munkanélküli-járadékban részesülő helyett az INEM fizette a nyugdíjjárulékot, nem vehető figyelembe. Ami a fennmaradó 185 napos időszakot illeti, amely alatt R. García Blanco nevében, aki Spanyolországban az állami munkanélküli-ellátás keretében járulékalapú járadékban részesült, szintén az INEM fizette a járulékokat, az 1408/71 rendelet 48. cikkének (1) bekezdése alapján ez sem vehető figyelembe, mivel ennek időtartama nem éri el az egy évet.

15 2001 májusában R. García Blanco keresetet nyújtott be az INSS és a TGSS ellen a Juzgado de lo Social nº 3 de Orenséhez azt kérve, állapítsa meg, hogy a spanyol jog alapján 2000. október 10-től számítva jogosult volt öregségi nyugdíjra.

16 A kérdést előterjesztő bíróság elsősorban azt kérdezi, hogy az általános társadalombiztosítási törvény 28. kiegészítő rendelkezése jogszerűen zárhatja-e ki az ezen ítélet 12. pontjában említett 4265 járulékfizetési nap figyelembevételét annak megállapítása végett, hogy az érintett biztosítási idő meghaladja-e az egy évet, és ha igen, akkor az 1408/71 rendelet 48. cikkének (1) bekezdésével összhangban az INSS egyedül erre az időszakra nem köteles ellátást fizetni.

17 E bíróság másodsorban azt kérdezi, hogy amikor a fent említett kiegészítő rendelkezés kizárja bizonyos járulékok figyelembevételét az ugyanezen törvény 161. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti várakozási idők számításakor, amelyeket kizárólag az öregségi biztosítás járulékaként fizettek, hátrányosan megkülönbözteti-e a migráns munkavállalókat azáltal, hogy azt az 52. év feletti munkanélkülinek teljesítenie kell a munkanélküli-járadék igénylésekor.

18 A kérdést előterjesztő bíróság kérdése ezzel kapcsolatban azon munkavállalók helyzetét érinti, akik a fent említett munkanélküli-járadékban részesültek, és a várakozási időt teljesítették annak köszönhetően, hogy figyelembe vették az egy vagy több másik tagállam joga szerint teljesített járulékfizetési időket, összhangban a Bíróság ítélkezési gyakorlatával (a C-88/95., C-102/95. és C-103/95. sz., Martínez Losada és társai ügyekben 1997. február 20-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-869. o.] és a C-320/95. sz. Ferreiro Alvite-ügyben 1999. február 25-én hozott ítélet, [EBHT 1999., I-951. o.]).

19 Ezek a munkavállalók azonban nem igényelhették az INEM által fizetett, az öregségi biztosításhoz való társadalombiztosítási járulék figyelembevételét addig, amíg munkanélküli-járadékot kaptak, annak érdekében, hogy teljesítsék az általános társadalombiztosítási törvény 161. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti minimális biztosítási időt.

20 E körülmények között a Juzgado de lo Social nº 3 de Orense úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ellentétes-e az EK 12. cikkel, az EK 39–42. cikkel [...] és az 1971. július 17-i 1408/71/EGK rendelet 45. cikkével a nemzeti jog egy olyan rendelkezése, amely szerint a munkanélküli-biztosítási intézmény által a munkavállaló nevében olyan időszakban, amelyben az bizonyos munkanélküli-ellátásban részesült, befizetett öregségi nyugdíjjárulékokat nem lehet a nemzeti jogszabályokban előírt várakozási idők számítása és az öregségi ellátáshoz való jog megszerzése szempontjából figyelembe venni, ha ennek következményeként a tartós munkanélküliség miatt, amelyet e járadékkal kellene kompenzálni, teljességgel lehetetlennek bizonyul számára, hogy más öregségi nyugdíjjárulék befizetését igazolja azon kívül, amit a törvény joghatás nélkülinek minősített, akkor, ha a nemzeti jog e rendelkezése csak azokat a munkavállalókat érinti, akik éltek a szabad mozgás jogával, és nem tudják a nemzeti öregségi nyugdíjra való jogosultságot igazolni, annak ellenére, hogy ezek a várakozási idők a fent említett rendelet 45. cikke szerint megszerzettnek tekintendők?

2) Ellentétes-e az EK 12. cikkel, az EK 39–42. cikkel [...] és az 1971. július 17-i 1408/71/EGK rendelet 48. cikkének (1) bekezdésével a nemzeti jog egy olyan rendelkezése, amely szerint a munkanélküli-biztosítási intézmény által a munkavállaló nevében olyan időszakban, amelyben az bizonyos munkanélküli-ellátásban részesült, befizetett öregséginyugdíj-járulékokat nem lehet figyelembe

venni, ha ennek következményeként »valamely tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási vagy tartózkodási időknek a teljes tartama eléri az egy évet«, a hosszú távú munkanélküliség miatt, amelytől e járadéknak meg kellene óvni a munkavállalót, teljességgel lehetetlennek bizonyul számára, hogy más öregségi-nyugdíj-járulék befizetését igazolja a munkanélküliség ideje alatt befizetetteken kívül, akkor, ha a nemzeti jog e rendelkezése csak azokat a munkavállalókat érinti, akik éltek a szabad mozgás jogával, és nem tudják a nemzeti öregségi nyugdíjra való jogosultságot igazolni, annak ellenére, hogy a nemzeti biztosítási intézmény a fent említett rendelet 48. cikkének (1) bekezdése alapján nem mentesül a nemzeti ellátások folyósításának kötelezettsége alól?"

21 2003. április 8-i levelében az INSS arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy a 2003. április 3-i határozatában megítélte az időközben elhunyt R. García Blanco részére az általa kérelmezett állami öregségi nyugdíjat 2000. október 10-ével kezdődően. A határozat egyebek mellett felszólította az elhunyt lányát mint jogutódot, hogy válasszon ezen öregségi nyugdíj, illetve a korábban már megadott hozzátartozói nyugdíj között, mert a kettő egyidejűleg nem folyósítható. Az érdekelt a hozzátartozói nyugdíj mellett döntött, mivel az magasabb összegű, mint az öregségi nyugdíj.

22 2003. április 10-én kelt levelében a Bíróság Hivatala azt kérdezte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy e körülmények az általa előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem visszavonását vonják-e maguk után.

23 A kérdést előterjesztő bíróság 2003. április 11-i levelében azt válaszolta, hogy fenntartja a kérelmét, különösen mivel a Bíróság alapeljárásra vonatkozó válasza az e nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő más eljárásoknál is hasznos lehet.

24 2003. július 7-i és szeptember 18-i levelében a Bíróság Hivatala ismételten kérdést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz arra vonatkozóan, hogy az alapeljárás még folyamatban van-e előtte. A Hivatal rámutatott, hogy a Bíróságot csak valamely nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel lehet megkeresni, és emlékeztette a Juzgado de lo Social nº 3 de Orensét arra, hogy jogában áll ugyanezeket a kérdéseket valamely másik folyamatban lévő ügyben előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjeszteni.

25 2003. október 7-i válaszlevelében azonban a kérdést előterjesztő bíróság megerősítette, hogy az alapeljárás nem zárult le, és különösen, hogy az elhunyt jogutódja nem állt el keresetétől, az alperesek részéről pedig nem került sor az alapeljárás tárgyát képező, a nyugdíjkérelem elutasításáról szóló eredeti határozat kifejezett visszavonására.

A Bíróság válasza

26 Emlékeztetnünk kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, az EK 234. cikk szerinti eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelyben az előbbi a közösségi jog értelmezését nyújtja az utóbbiak számára, amely szükséges az eléjük terjesztett jogviták eldöntéséhez (lásd különösen a C-231/89. sz. Gmurzynska-Bscher-ügyben 1990. november 8-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-4003. o.] 18. pontját, a C-314/96. sz. Djabali-ügyben 1998. március 12-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-1149. o.] 17. pontját, valamint a C-318/00. sz. Bacardi-Martini és Cellier des Dauphins ügyben 2003. január 21-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-905. o.] 41. pontját).

27 Az EK 234. cikk szövegéből is, és rendszeréből is az következik, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás előfeltétele a nemzeti bíróság előtt ténylegesen folyamatban lévő jogvita, amelynek keretében a nemzeti bíróságnak az előzetes döntést tekintetbe vevő határozatot kell hoznia (lásd ebben az értelemben a C-422/93–C-424/93. sz. Zabala Erasun és társai egyesített ügyekben 1995. június 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-1567. o.] 28. pontját és a fent hivatkozott Djabali-ügyben hozott ítélet 18. pontját).

28 Az előzetes döntéshozatalra utalás indoka ugyanis nem a tanácsadói vélemények megfogalmazása általános vagy hipotetikus kérdésekről, hanem valamely jogvita tényleges megoldásának szükségessége (a fent hivatkozott Djabali-ügyben hozott ítélet 19. pontja, a fent hivatkozott Bacardi-Martini és Cellier des Dauphins ügyben hozott ítélet 42. pontja és a C-480/00–C-482/00., a C-484/00., a C-489/00 –C-491/00. és a C-497/00–C-499/00. sz., Azienda Agricola Ettore Ribaldi és társai egyesített ügyekben 2004. március 25-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-2943., 0. o.] 72. pontja).

29 Az alapeljárásban azonban, miután a Juzgado de lo Social nº 3 de Orense a Bírósághoz előzetes döntéshozatal iránti kérelmét benyújtotta, a R. García Blanco által kérelmezett, spanyol társadalombiztosítási rendszerben járó öregségi nyugdíjat megadták neki attól az időponttól számítva, amikortól az öregségi nyugdíjra való jogosultságát érvényesíthette. Másrészt pedig R. García Blanco lánya, mint az előbbi jogutódja, lemondott ezen törvényes nyugdíjról annak érdekében, hogy hozzátartozói nyugdíjat kaphasson.

30 Így meg kell állapítani, hogy az alapeljárás felperesének igényei hiánytalanul teljesültek.

31 E körülmények között a Bíróság válasza a Juzgado de lo Social nº 3 de Orense által előterjesztett kérdésekre ez utóbbi számára semmilyen haszonnal sem járna.

32 Következésképpen nem szükséges válaszolni az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre.

A költségekről

33 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A C-225/02. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemre nem szükséges válaszolni.

Aláírások